

واکاوی تجارب والدین دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی از چالش‌های آموزش مجازی با

شبکه‌های اجتماعی در زمان شیوع ویروس کرونا

مهدی محمدی^۴، فهیمه کشاورزی^۲، رضا نصری جهرمی^۳، راحیل نصری جهرمی^۴، زهرا حسامپور^۵، فاطمه

میرغفاری^۶، شیما ابراهیمی^۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۰۲ پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۰۳/۱۱

چکیده

به دنبال شیوع ویروس کرونا، تعطیلی مدارس و لزوم تداوم آموزش در سال تحصیلی، معلمان ناگزیر از ارائه آموزش در شبکه‌های اجتماعی گردیدند. هدف اصلی از انجام پژوهش حاضر، فهم تجربه زیسته والدین دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی از چالش‌های آموزش مجازی در شبکه‌های اجتماعی به دلیل شیوع ویروس کرونا بود که با استفاده از روش پدیدارشناسی اجرا شد. روش گردآوری اطلاعات استفاده از پرسشنامه مصاحبه نیمه‌ساختمند بود. بر این اساس، با رویکرد نمونه‌گیری هدفمند و روش معیار، والدینی که فرزندان آنان حداقل یک ماه از آموزش مجازی در شبکه‌های اجتماعی استفاده نمودند، انتخاب و بر اساس اشباع نظری نهایتاً ۱۶ نفر مصاحبه شدند. تحلیل مصاحبه‌ها، با استفاده از الگوی کلایزی و روش تحلیل مضمون انجام شد. پس از استخراج و دسته‌بندی موضوعی، محاسن و معایب آموزش مجازی در شبکه‌های اجتماعی در پنج مقوله آموزشی (محاسن: تداوم تحصیل و ایجاد فرصت خلاقیت؛ معایب: عدم تمایل به انجام تکالیف کلاسی و کاهش پایبندی به مقررات نظم و انضباط کلاسی)، اجتماعی (محاسن: آزادی عمل دانش‌آموزان و نظارت بیشتر والدین؛ معایب: حذف فعالیت گروهی و تنبلی و حواس‌پرتی دانش‌آموزان)، فرهنگی (محاسن: ورود آموزش مجازی به عرصه نظام تعلیم و تربیت و ایجاد تجربه جدید؛ معایب: حذف کاریمای حضور معلم و خستگی و بی‌حوصلگی برخی از والدین)، اقتصادی (محاسن: کاهش هزینه ایاب و ذهاب و ضرورت تهیه سخت افزار لازم جهت استفاده از شبکه‌های اجتماعی؛ معایب: وقت‌گذاری کم والدین به ویژه والدین شاغل) و فنی (ارتقاء سواد رسانه‌ای والدین به عنوان حسن؛ معایب: عدم جذابیت بصری ویدئوها و عدم تسلط به فن‌آوری اطلاعات) طبقه‌بندی شدند. با توجه به مشکلات و معایبی که توسط والدین عنوان گردیده، طراحی زیرساخت‌های منسجم و اثربخش جهت ارائه آموزش مجازی ضرورت می‌یابد.

کلیدواژه‌ها: تجارب زیسته، والدین، دوره اول ابتدایی، آموزش مجازی، شبکه‌های اجتماعی مجازی، ویروس کرونا

۱. دکتری تخصصی برنامه‌ریزی درسی، دانشیار، بخش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۲. دکتری تخصصی برنامه‌ریزی درسی، استادیار، بخش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۳. دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۴. کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروزآباد، فیروزآباد، ایران.
۵. دانشجوی کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، دانشگاه پیام نور واحد شیراز، شیراز، ایران.
۶. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۷. کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، مرودشت، ایران.

مقدمه

دوره کودکی از مهم‌ترین دوره‌های رشد و تحول آدمی است و توجه به ویژگی‌های مختلف رشد کودکان برای معلمان و مربیان بسیار حائز اهمیت است. در ایران بر اساس سیاست‌های بالادستی، نظام تعلیم و تربیت رسمی کشور به دو دوره ابتدایی و متوسطه تقسیم‌بندی شده که هر یک از این دوره‌ها نیز در دو دوره سه ساله تعریف گردیده‌اند. به این معنا که سه ساله اول ابتدایی را دوره اول ابتدایی و سه ساله دوم را دوره دوم ابتدایی نام‌گذاری می‌کنند. به عبارت دیگر در دوره اول ابتدایی کودکان ۶ تا ۹ ساله در کلاس‌های اول، دوم و سوم قرار می‌گیرند و دوره دوم شامل کودکان ۹ تا ۱۲ ساله است که در کلاس‌های چهارم، پنجم، و ششم تحصیل می‌نمایند. مهم‌ترین خصوصیات دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی را می‌توان در پنج خصوصیت بدنی، ذهنی، اجتماعی، اخلاقی و عاطفی دسته‌بندی نمود:

(۱) خصوصیات بدنی: بیش از حد فعال بوده و برای مدت زمان طولانی عدم تمرکز دارند. در این محدوده سنی، کنترل عضلات بزرگ بر عضلات کوچک برتری دارد و هماهنگی عضلات کوچک برای انجام کارهای ظریف دشوار است. انجام کارهای ظریف و دقیق با اشکالاتی همراه است بنابراین دادن تکالیف و مسئولیت‌هایی که نیازمند دقت و ظرافت باشد به مقدار زیاد و در یک نوبت مناسب نیست. عدم انطباق کامل چشم‌ها وجود داشته لذا بهتر است به خواندن کتاب‌هایی با چاپ درشت تشویق شوند (آرسلن و آلن، ۲۰۲۰). کنترل بدنی خوبی دارند بنابراین می‌توان در فرصت‌هایی مناسب، با بازی‌های پرهیجان ولی بی‌خطر، نظیر بازی‌های دسته جمعی که مستلزم نمایش مهارت یا قدرت باشد، در آنان انگیزه ایجاد نمود (موراتیدو و کارآماوو، کارآتزا و شیلینگر، ۲۰۲۰).

(۲) خصوصیات ذهنی: دانش‌آموزان در این سن علاقه زیاد به یادگیری دارند بنابراین معلمان برای یادگیری مطالب و مفاهیم نیازی به شیوه‌های برانگیختن آنان به فعالیت‌های داوطلبانه ندارد. فقط کافی است به موقع فرصت فعالیت را در اختیار آنان قرار دهند (آرسلن و آلن، ۲۰۲۰). همچنین کودکان در این مقطع سنی، مهارت بیشتری در سخن گفتن دارند تا نوشتن، لذا علاقه زیاد به پاسخ‌گویی بدون توجه به صحیح بودن پاسخ در آنان وجود دارد. به همین سبب کنترل فعالیت

1 Arslan & Allen

2 Mouratidou, Karamavrou, Karatza & Schillinger

کودکان در کلاس مشکل می‌شود (راکانللو، برون‌دینو و مو، ۲۰۱۹). از دیگر خصوصیات ذهنی در این دوره سنی، تفکر عینی کودکان است. کودک قادر به تعمیم دادن و مواجهه با موقعیت‌های فرضی نیست و در درک مفاهیم انتزاعی محدودیت‌هایی دارد. برای این کودکان، یادگیری از طریق فعالیت و تجربه مستقیم است.

۳) خصوصیات اجتماعی: کودکان این دوره، در گزیدن دوست خوب سخت‌گیری بیشتری دارند و احتمالاً یک دوست صمیمی کم و بیش دائمی دارند. بازی دنیای کودک است و مربیانی که از طریق بازی مفاهیم لازم را به کودکان آموزش می‌دهند، در کار خود توفیق بیشتری کسب می‌نمایند (کار، هوران و الکسیو، ۲۰۲۰). در این دوره میل به رقابت با دیگران افزایش یافته و لاف‌زدن و دعوای کلامی بین آنها دیده می‌شود. با وجود اینکه رقابت در حد مطلوب آن برای ایجاد انگیزش مناسب و مفید است اما باید مراقب نتایج منفی رقابت‌های آنان نیز بود (شلدون و اپستین، ۲۰۰۲). استانداردهای رفتار کودکان این دوره معمولاً توسط والدین و معلمان مشخص می‌شود لذا از کمال‌طلبی و اهداف آرمانی برای تعیین رفتار مناسب آنها باید پرهیز شود (آرسلن و آلن، ۲۰۲۰).

۴) خصوصیات اخلاقی: به زعم موراتیدو و همکاران (۲۰۲۰) کودکان این دوره به دلیل اهمیت بیش از حدی که برای قواعد و قوانین اخلاقی قائلند به واقع‌گرایی اخلاقی مشهورند. از نظر کودک در این دوره سنی، مسئولیت اعمال افراد مربوط به انگیزه‌ها و نیت آنها نیست لذا نیت و قصد کارها را نمی‌تواند در نظر بگیرد و تنها نتیجه و پیامد رفتار دیگران مهم و قابل توجه است (موراتیدو و همکاران، ۲۰۲۰). برای کودکان در این سن، خوب بودن به معنی اطاعت از قواعد و قوانین بزرگترهاست. در این دوره کوچک‌ترین انحراف از یک قانون به نظرشان بی‌قانونی و بی‌عدالتی به نظر می‌رسد لذا میل به لودادن اشتباهات دیگران در آنها دیده می‌شود (هانین و ون‌نیو ونهون، ۲۰۱۹). از دیگر خصوصیات اخلاقی در این دوره سنی، خودمداری است. خودمداری مانع از آن می‌شود که کودک بفهمد دیگران دیدگاه‌های متفاوتی دارند و روی سخن و خواسته خود بسیار اصرار می‌ورزند (کار و همکاران، ۲۰۲۰). به همین دلیل بعضاً دیده می‌شود که یک سئوالی توسط

- 1 Raccanello, Brondino & M
- 2 Carr, Horan & Alexeev
- 3 Sheldon & Epstein
- 4 Hanin & Van Nieuwenhoven

دیگری پاسخ داده شده عیناً تکرار می‌کنند چرا که در آن لحظه فقط می‌خواهند حرف خود را بزنند و توجهی به صحبت‌ها و سخنان دیگران ندارند (آرسلن و آلن، ۲۰۲۰).

۵) خصوصیات عاطفی: کودکان در این دوره سنی، به تدریج از احساسات دیگران آگاه می‌شوند و گاهی به سبب آگاهی از نقاط ضعف و حساسیت دیگران، آنها را آزرده خاطر نموده و مورد تمسخر قرار می‌دهند بدون آن که بدانند این رفتارشان تا چه حد برای دیگران مخرب و آزاردهنده است (هانین و ون‌نیو ونه‌وون، ۲۰۱۹). همچنین کودکان در این دوره علاقمندند که معلم خود را خشنود کنند و از اینکه از جانب وی مسئولیتی به آنها سپرده شود لذت می‌برند. واگذاری کارهای نوبتی ساده به آنها و بهره‌گیری از شیوه‌هایی که بتوانند به فرصت‌های یکسانی در جهت یاری رساندن و کمک نمودن به معلم خود دست یابند و تایید او را دریافت کنند حائز اهمیت است (شلدون و اپستین، ۲۰۰۲).

توجه به هر یک از خصوصیات فوق جهت رشد و توسعه قابلیت‌های وجودی کودکان ضروری است و از اهمیتی دوچندان برخوردار می‌باشد. در واقع زیربنای توسعه هر کشوری از طریق آموزش و پرورش آن کشور نهاده می‌شود که ستون‌های اصلی آن را باید در آموزش ابتدایی جست‌وجو کرد. این اهمیت به اندازه‌ای است که بی‌توجهی به آن، آثار زیان‌باری را در ابعاد مختلف بر پیکره پیشرفت و تعالی جوامع بر جای می‌گذارد (راکانللو و همکاران، ۲۰۱۹). دوره ابتدایی، در رشد مفاهیم و معانی اموری که کودک در زندگی روزمره با آنها مواجه است، نقش مهمی دارد. این دوره تداوم بخش تکوین شناختی، زیستی و اجتماعی کودک که در خانواده پی‌ریزی شده، می‌باشد. همچنین دوره‌ای است که در آن فرصت و موقعیت مناسبی برای تحصیل، تربیت و یادگیری شیوه ارتباط صحیح با دیگران برای کودک فراهم می‌گردد و استعداد‌های هر کودک بتدریج شکوفا می‌شود (موراتیدو و همکاران، ۲۰۲۰).

توجه به دوره کودکی با مختصاتی که ذکر شد، ضروری است چرا که در دنیای امروز، اطلاعات و دانش به سرعت در حال تغییرند. فرآیند تدریس و یادگیری نیز در حال تغییر است. استفاده از فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند منجر به توسعه کیفیت آموزش، گسترش موقعیت‌های یادگیری و قابلیت دسترسی آسان و سریع به آموزش شود (نیازآذری، بهنام‌فر و اندی، ۱۳۹۱). ظهور فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، تمام ابعاد زندگی بشری را متحول و روند انجام امور را از نظر

کیفی و کمی دستخوش تغییرات چشمگیری نموده است. در نتیجه این تغییر و تحولات، مراکز آموزشی با پدیده جدیدی به عنوان فن‌آوری آموزشی^۱ روبه‌رو شده‌اند که این پدیده آموزش را از حالت سنتی خارج ساخته و جریان خاصی به آن بخشیده است (ورکیول و هیوجز؛^۲ ۲۰۱۹). با ایجاد شبکه‌های رایانه‌ای و وب نوع دیگری از آموزش و مکان‌های آموزشی را پیش روی فراگیران قرار داده است (کوئیروز؛^۳ ۲۰۰۸). تحول ابزارها و روش‌های آموزش در جهتی ایجاد شده که هر فرد در هر زمان و هر مکان می‌تواند با امکانات خود و در بازه زمانی که مشخص می‌کند یاد گیرد. فن‌آوری اطلاعات چنان در حال پیشرفت و دگرگونی جهانی است که برخلاف تفکر گذشته مبنی بر تلقی عصر آینده به «عصر ارتباطات» برخی دانشمندان و متفکران، عصر آینده را «عصر مجازی» نامیده‌اند، چرا که فن‌آوری اطلاعات می‌تواند به ازای هر واقعیت یا پدیده، یک بدل مجازی، بسازد. مواردی همچون تجارت الکترونیک، فروشگاه الکترونیک، بانک الکترونیک، بازی‌های رایانه‌ای، پست الکترونیک و صدها مورد دیگر مؤید این مدعاست (ورکیول^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). یکی از مظاهر بسیار مهم فناوری اطلاعات در بعد آموزش متجلی گشته، آموزش مجازی^۵ است.

در آموزش مجازی، فراگیر از طریق وب فعالیت‌های آموزشی را انجام می‌دهد به عبارت دیگر، آموزش مجازی تلاشی برای تکمیل برنامه آموزشی در سیستم‌های آموزش سنتی است که در آن از امکانات بالقوه و گسترده اینترنت استفاده می‌شود. هدف این برنامه، فراهم نمودن اطلاعات برابر برای تمام فراگیران، صرف‌نظر از موقعیت جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی آنهاست (فنگ، چنگ، وانگ و ژو^۶؛ ۲۰۲۰). از نظر سانابریا، چاوز و گومز رامون^۷ (۲۰۱۸) آموزش مجازی، به هر نوع دوره و آموزشی اطلاق می‌شود که به شکلی غیر از روش‌های سنتی چهره‌به‌چهره انجام گیرد. محتویات دروس ممکن است از طریق وب یا با استفاده از ویدئو، تصاویر فعال و متعامل دو طرفه انتقال یابند. همچنین تلویزیون‌های کابلی یا ماهواره‌ای می‌توانند رسانه انتقال دهنده این مواد درسی باشند. در این شیوه آموزش، فراگیر دروس را به صورت برخط^۸

- 1 educational technology
- 2 Varkuyil & Hughes
- 3 Qiroz
- 4 Varkuyil
- 5 virtual education
- 6 Feng, Cheng, Wang & Xu
- 7 Snabria, Chavez & Gómez Zermeno
- 8 online education

دریافت کرده و در طول سال تحصیلی، هر زمانی که بخواهد با گذر واژه‌ای که به وی داده می‌شود، می‌تواند وارد کلاس شده و مطالب را دریافت کند (علیاری، برومند و عالیخانی، ۱۳۸۸).

به زعم یانگ (۲۰۲۰) دانش‌آموزان با آموزش‌های برخط تعامل و ارتباط چندانی برقرار ننموده و به حضور در کلاس‌های حضوری علاقه بیشتری دارند. اگرچه آزادی عمل و انعطاف‌پذیری در آموزش‌های برخط را دوست داشته اما اگر حق انتخاب داشتند، کلاس‌های حضوری را بیشتر ترجیح می‌دادند. این نوع آموزش، با محوریت وب به عنوان ابزاری نیرومند در ارتقاء کیفیت و اثربخشی آموزش بوده به‌گونه‌ای که دیگر نیازی به حضور فیزیکی در کلاس‌های درس نمی‌باشد (دلشاد، حیدرینیا، حیدرینیا، نیکنامی و پورحاجی، ۱۳۹۵). یکی از فضاهایی که تحت بستر وب به وجود آمده و بسیار مورد توجه قرار گرفته‌اند، شبکه‌های مجازی هستند. شبکه‌های اجتماعی به لحاظ عمومیت یافتن در میان کاربران و با گستره وسیع جغرافیایی در درون مرزهای ملی، تبدیل شدن به یک ارتباط خصوصی و شخصی و فارغ از هر نوع کنترل توسط مراجع قدرت، به وسیله‌ای بی‌بدیل در عرصه ارتباطات تبدیل شده‌اند و زمینه‌های تأثیرگذاری خارج از کنترل دولت‌ها و نهادهای قدرت را در جوامع به وجود آورده‌اند (معمار، عدلی‌پور و خاکسار، ۱۳۹۱). این شبکه‌ها بسیار منعطف بوده، امکانات وسیع با دسترسی ساده را در اختیار کاربران قرار می‌دهند و قادرند نیازهای مرتبط با پیاده‌سازی و ایجاد محیط‌های یادگیری را فراهم آورند (گروسک، بران و تیرو، ۲۰۱۱). در سال‌های اخیر شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌های موبایلی رشد چشمگیری در سراسر جهان و به خصوص در ایران داشته‌اند. ورود کاربران ایرانی به شبکه‌های اجتماعی با فیس‌بوک آغاز شد اما طی چند سال اخیر، انواع شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌ها راه خود را به کشور باز کرده‌اند. اینستاگرام^۵، واتساپ^۶، تلگرام^۷، لاین^۸، توئیتر^۹

- 1 Yng
- 2 social networks
- 3 Gosseck, Bran & Tiru
- 4 Facebook
- 5 Instagram
- 6 WhatsApp
- 7 Telegram
- 8 Line
- 9 Twitter

ایمو، تانگو^۲ و اسکایپ^۳ تنها بخشی از این شبکه‌ها بودند که به طور گسترده توسط کاربران ایرانی مورد استفاده قرار گرفتند اما برخی از آنها به دلایل مختلف، بیشتر از بقیه به محبوبیت رسیدند.

ویروس کرونا در دسامبر ۲۰۱۹ در شهر ووهان چین با همه‌گیری در انسان شیوع پیدا کرد. کرونا با علائمی شبیه به سرماخوردگی مانند آبریزش بینی، سرفه، عطسه، لرزش دستان، گلودرد، معمولاً سردرد و تب باعث ایجاد عفونت و مشکلات خفیف تا متوسط در دستگاه تنفسی فوقانی می‌شود. اگرچه روند خود محدود شونده‌ای دارد ولی علائمی مانند تب، سردرد و بدن درد، سرفه و آبریزش بینی و علائم تنفسی مانند تنگی نفس از شکایت‌های شایع است. کودکان کم سن و سال نیز به دلیل ضعیف بودن ایمنی بدن، بیماری را به صورت حادثری بروز می‌دهند (رید، بریدگان، کامینز، هو و جول؛ ۲۰۲۰). با اعلام رسمی شیوع در ایران و آغاز تعطیلی مدارس، معلمان بر اساس رسالتی که داشته و همواره در تلاش بوده تا ارتباطشان با دانش‌آموزان و اولیاء آنان قطع نشود، به صورت خودجوش به تولید محتوا پرداخته و با ارائه در شبکه‌های اجتماعی، آموزش دانش‌آموزان خود را ادامه داده‌اند. محتوای تولید شده در قالب آموزش‌های صوتی و تصویری بوده است. به این صورت که معلم درس را ارائه نموده و تکالیفی را جهت دانش‌آموزان مشخص می‌نماید. دانش‌آموز نیز با همکاری والدین خود به انجام تکالیف و ارسال به معلم خود می‌پردازد. با این روش و تعامل دو سویه معلم و دانش‌آموزان، وقفه ایجاد شده در تدریس جبران گردیده است. با توجه به ضرورت «اولویت بخشی به آموزش ابتدایی» مندرج در سند تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش کشور و با توجه به محدودیت‌های ایجاد شده ناشی از شیوع ویروس کرونا و عدم برگزاری کلاس‌های سنتی، پژوهش حاضر با هدف واکاوی تجارب والدین دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی از چالش‌های آموزش در شبکه‌های اجتماعی به دلیل شیوع ویروس کرونا تعریف شده است. بر این اساس سؤال محوری پژوهش «تجربه شخصی شما از آموزش‌های ارائه شده توسط معلمان در شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان جایگزین کلاس چهره‌به‌چهره چیست؟» مطرح شد.

- 1 Imo
- 2 Tango
- 3 Skype
- 4 Corona viruses
- 5 Whan
- 6 Rad, Bridgen, Cummings, Ho & Jewell

روش پژوهش

این پژوهش جزء پژوهش‌های کیفی و از نوع پدیدارشناسی^۱ بوده که از الگوی هفت مرحله‌ای کلایزی^۲ (۱۹۷۸) استفاده شده است. این روش شامل هفت مرحله: ۱. خواندن دقیق همه توصیف‌ها و یافته‌های مهم شرکت‌کنندگان؛ ۲. استخراج عبارت‌های مهم و جمله‌های مرتبط با پدیده؛ ۳. مفهوم‌بخشی به جمله‌های مهم استخراج‌شده؛ ۴. مرتب‌سازی توصیف‌های شرکت‌کنندگان و مفاهیم مشترک در دسته‌های خاص؛ ۵. تبدیل همه نظرات استنتاج شده به توصیف‌های جامع و کامل؛ ۶. تبدیل توصیف‌های کامل پدیده به یک توصیف خلاصه و مختصر؛ ۷. معتبرسازی نهایی می‌باشد. بر اساس این الگو، در ابتدا به توصیف مفهوم چالش‌های آموزش در شبکه‌های اجتماعی مجازی پرداخته و سپس اقدام به جمع‌آوری توصیفات و قرائت‌های مشارکت‌کنندگان پیرامون موضوع از پرسشنامه مصاحبه نیمه‌ساختمند^۳ استفاده شده است.

مشارکت‌کنندگان در این پژوهش تمامی والدین دانش‌آموزان شاغل به تحصیل در دوره اول ابتدایی در مدارس غیرانتفاعی شهر شیراز بودند. برای انتخاب از رویکرد هدفمند ملاکی و معیار اشباع نظری^۴ استفاده شد. شرط انتخاب، تمایل به شرکت در پژوهش و استفاده از آموزش‌های ارائه شده در شبکه‌های اجتماعی مجازی حداقل به مدت یک ماه بود. با هماهنگی ۵ نفر از مدیران گروه‌های تشکیل شده در شبکه‌های اجتماعی (در هر گروه حداقل ۲۵ نفر از والدین (پدر یا مادر) در آن عضویت داشتند) سؤال اصلی در گروه‌ها درج شد. پاسخ‌های ارائه شده به صورت متن یا صوت در قالب یک مجموعه عیناً پیاده‌سازی و تجمیع گردید.

ملاحظات اخلاقی، با ارائه توضیحات لازم در مورد اهمیت و هدف‌های پژوهش، عدم اجبار در پاسخ، عدم دریافت مشخصات فردی والدین و دانش‌آموزان، محرمانگی و عدم افشای نظرات به سایر والدین، اطمینان از حذف فایل‌های صوتی پس از یادداشت، استفاده از نتایج نظرات صرفاً جهت ارتقاء و بهبود کیفیت آموزش و اطلاع نتایج پژوهش به والدین رعایت گردید. برای اطمینان از صحت تفسیر و برداشت پژوهش‌گران از اظهارات هر شرکت‌کننده، در صورت نیاز، با ایشان تماس

- 1 phenomenology
- 2 Glazzi
- 3 semi structural interview questionnaire
- 4 theoretical saturation

گرفته و صحت تفسیرها با نظری بررسی و در صورت نیاز تغییرات لازم انجام شد. در نهایت پس از ۱۶ مصاحبه، اطلاعات اشباع شد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون صورت پذیرفت. مضامین شناسایی شده مجدداً در هر یک از گروه‌های مجازی مورد بحث و بررسی قرار گرفتند تا در نهایت روی مقولات استخراج شده توافق حاصل گردید. اعتبار داده‌ها با استفاده از تکنیک‌های تأییدپذیری^۳ از طریق خودبازبینی پژوهش‌گران و اعتمادپذیری با هدایت دقیق جریان جمع‌آوری اطلاعات و هم‌سوسازی پژوهش‌گران^۴ تعیین شد. علاوه بر پژوهش‌گران، متن پرسشنامه مصاحبه در اختیار متخصص دیگری قرار داده شد. پس از استخراج دوباره مقولات فرعی از پاسخ‌های ارائه شده و مقایسه با مقولات استخراج‌شده توسط پژوهش‌گران، هم‌سوئی نگرش پژوهش‌گران و متخصص موضوعی ایجاد شد. برای تعیین میزان پایایی از آلفای کریپندورف^۵ و بر اساس فرمول $\text{Alpha} = 1 - \frac{D_0}{D_c}$ که در آن D_0 عدم توافق مشاهده شده و D_c عدم توافق مورد انتظار است. فرایند محاسبه D_0 و D_c به سطح سنجش متغیر مورد مطالعه بستگی دارد. آلفای کریپندورف جهت حدود ۵۰ یادداشت مصاحبه، عددی حدود ۰/۸۰ را در مورد مقوله‌های مطلوبیت نشان داد که نشان پایایی قابل قبول تحلیل انجام شده است.

یافته‌ها

با مطالعه و تحلیل پاسخ‌های تجمیعی هر گروه، برای هر یک از مصاحبه‌ها، همه ایده‌های مستقل در قالب مضامین پایه شناسایی شدند. در صورت وجود بخش‌هایی با مضامین مشابه در متن پاسخ‌های قبلی، از همان مضمون قبلی اختصاص داده شده به عنوان نشانگر آنها استفاده شد. در نهایت ۳۶ مضمون پایه شناسایی گردید که در جدول ۱، هر یک از مضامین پایه به همراه تعدادی از شواهد مربوطه ارائه شده است:

- 1 thematic analysis
- 2 consensus
- 3 credibility
- 4 dependability
- 5 investigator triangulation
- 6 Krippendorf

جدول ۱: مضامین پایه شناسایی شده

ردیف	مضامین پایه	شواهد
۱	تداوم تحصیل	<p>... تو این شرایط، این بهترین کاری هست که می‌شد انجام داد برای اینکه بچه‌ها از درس عقب نیفتند...</p> <p>... خدا خیر بده به معلمین با وجدانی که خودشون اتوماتیک‌وار از روز اول درس دادن به بچه‌ها رو ول نکردن و نداشتن از درس و مشقشون عقب بمونن ...</p> <p>... توی شرایط موجود که امکان حضور بچه‌ها در مدرسه غیرممکنه، آموزش اینجوری باعث شده که هم تو خونه باشند هم سلامتی‌شون حفظ بشه، هم اینکه از آموزش و درس عقب نمی‌مونن و با خیال راحت آموزش می‌بینند و درس می‌خوانند ...</p>
۲	ایجاد فرصت خلاقیت	<p>... بچه‌ها تو خونه وقت بیشتری دارن، من هم چون خانه دار هستم و این روزا جایی نمی‌تونم برم بیشتر پیشش هستم. فرصت خوبیه که خلاقیتشون رو با چیزای مختلف نشون بدن، مثلاً انواع نقاشی، خمیر بازی، کاردستی و ...</p> <p>... این شرایط به وجود آمده باعث شده که خلاقیت و ابتکار خیلی‌ها توی زمینه آموزش به بچه‌ها در منزل به کار گرفته بشه و ایده‌های جالبی رو پیشنهاد بدن.</p>
۳	همدلی با معلمان	<p>... تازه متوجه شدم چقدر کار معلمی سخته، خودمون کلافه شدیم، خدا به داد شما معلمل برسه که چی می‌کشید از دست این وروجکا. فقط براتون دعا می‌کنم که سلامت باشید ...</p> <p>... الحق و الانصاف که معلمی شغل انبیاست. من با بچه خودم نمی‌تونم درست و حسابی سر و کله بزنم شما چه جوری از پس ۳۰ تا اینجوری برمیاد خداییش خیلی مقاوم هستید ...</p> <p>... به نظرم خیلی خوبه ولی مدرسه به چیز دیگه‌ست. راستش من که دیگه کلافه شدم درس جدید، تکالیف، وای واقعاً سخته. فکر نمی‌کردم معلمی سخت باشه ولی الان عمیقاً بهش رسیدم واقعاً که کار شما سخته ...</p>
۴	انعطاف‌پذیری و آزادی عمل دانش‌آموزان	<p>... از دید من بچه‌ها حتی بیشتر از زمانی که به مدرسه می‌رفتن، یاد می‌گیرن. چون آزادی عمل بیشتری دارن و ما دقیقاً در جریان آموزش اون روز قرار می‌گیریم و مطمئن میشیم که فرزندمون کاملاً یک مبحث رو یاد گرفته ...</p>
۵	نظارت بیشتر والدین بر تکالیف و فعالیت‌های آموزشی دانش‌آموزان	<p>... والدین دقیقاً در جریان آموزش آن روز هستن و مطمئن میشن که فرزندشون کاملاً یک مبحث رو یاد گرفته. با روش تدریس معلم آشنا می‌شیم و در کل متوجه می‌شیم که معلم‌ها چگونه در کلاس کار می‌کنند ...</p>

ردیف	مضامین پایه	شواهد
۶	ایجاد تجربه جدید برای ذینفعان آموزش	... ضمن سپاس از زحمات همیشگی شما. امروزه استفاده از بستر الکترونیک جهت آموزش در دنیا به عنوان یک اصل پذیرفته شده است و قطعاً وضعیت موجود امروز در کشور می‌تواند جدای از معایب بسیار تبدیل به یک فرصت جهت نزدیک شدن در آموزش الکترونیک به سایر کشورهای پیشرفته باشد. ... تدریس در شبکه‌های اجتماعی برای شرایط خاص خوب که دانش‌آموز از درس عقب نیافته خوبه، ولی روی هم رفته یادگیری حضوری چیز دیگری است و دانش‌آموز عمیق‌تر درس را یاد می‌گیرد و معلم با وسایل کمک آموزشی خیلی شیواتر آموزش می‌دهد. تجربه جدید برای اولیاء، دانش‌آموزان و معلمان ایجاد شده...
۷	ورود ادبیات آموزش مجازی به نظام تعلیم و تربیت رسمی کشور	... انگاری آموزش و پرورش ما بعد شروع کرونا تازه از خواب بیدار شه، ممنون از همه معلمها و مدیرایی که همین گروه‌ها رو تشکیل دادن. بالاخره ما هم باید بشیم مثل همه جاهای دنیا. از یه جایی باید شروع کرد. یه روز هوا آلودست، میگن نیاین مدرسه، یه روز مراسمه، یه روز کروناست. باید زیرساخت کشور درست بشه ...
۸	کاهش هزینه ایاب و ذهاب	این اتفاقی که افتاده، حداقلش این بود که وقت کمتری ازم برای بردن و آوردن بچم گرفته، حداقل این حسن رو داشت که بنزین کمتری بسوزونم ... ... لازم نیست صبح زود مکافات رفتن به مدرسه رو داشته باشم! تازه کلی هم تو ترافیک وقت تلف می‌شد. تازه بعدش هم اعصاب خردی داشتم که چرا دیر رسیدم! حالا همین حسنش هم بد نیست! اما هیچی بهتر از سلامتی نیست...
۹	ارتقاء سواد رسانه‌ای والدین	... همین مجازی بازی هم مجبورمون کرد که کلی چیزی یاد بگیریم. اسلاید نمیدونستم چیه، وویس چیه، فقط یه تماس بلد بودم و چهار تا اس ام اس فرستادن، حالا کلی چیزی یاد گرفتیم. خیلی‌هاش هم از خود همین وروجکا یاد گرفتیم. اینش خوب بود که مجبورمون کرد چیز جدیدی یاد بگیریم ...
۱۰	حذف یا کاهش امکانات کمک آموزشی	... چون تجربه چنین شرایطی رو خود آموزش و پرورش هم نداشت فشار زیادی به معلمها و اولیا وارد شد چون بلا تکلیف بودن و امکانات زیادی برای انجام چنین سبک آموزش رو نداشتن. البته آموزش و پرورش اقدام به آموزش از طریق شبکه آموزش کردند که برای فرزند من چندان مفید نبود و استقبال نکرد... ... وقتی لازمه توی درس علوم، چیزهایی رو آزمایش کنند یا با وسایل مخصوصی کار کنندف توی خونه که این امکانات وجود نداره ... ... بودن اولیایی که حتی امکانات جزئی استفاده از چنین سبک آموزش‌هایی رو نداشتن ...

ردیف	مضامین پایه	شواهد
۱۱	عدم تمایل به انجام تکالیف کلاسی	... در کل بچه باید تو مدرسه درسو یاد بگیره چون ما مادرا اذیت می‌شیم، بچه تو مدرسه یه حسابه دیگه می‌کنه برای درس خوندن، معلم درس رو تو کلاس بده چیز دیگست. مشق‌هایی که معلم می‌گه رو با هزار تا برنامه، هزار تا داد و فریاد و وعده و وعید انجام می‌دن. اینا اگه مدرسه بودن حرف معلمشون رو راحت‌تر گوش می‌دادن ...
۱۲	عدم وجود چارچوب مناسب آموزشی	... معمولاً ساعت مقرر رو رعایت نمی‌کنند یک روز آموزش داریم و روزهای بعد خبری از معلم نیست. ساعت آموزش مجازی رو جزو اولویت‌های مدرس نیست. در مورد آموزش‌ها چون زمان آموزش محدود هست اثربخشی لازم رو نداره ...
۱۳	عدم توجه به قدرت و سرعت یادگیری دانش‌آموزان	... هر بچه‌ای با بچه دیگه فرق می‌کنه، یکی خلاق‌تره، یکی باهوش‌تره، یکی کنجکاو‌تره، یکی دیرتر یاد می‌گیره، یکی گیرابیش پایین‌تره، خوب همه اینا باعث میشه معلمشون سر کلاس حواسش باشه و آخر کار هم به یه جمع‌بندی قابل قبول می‌رسه ولی تو آموزش مجازی متاسفانه این طور نیست ...
۱۴	عدم مشاهده عینی شیوه انجام فعالیت‌ها و تکالیف دانش‌آموزان توسط معلمان	... اینجا باید خودمان درگیر باشیم تا ببینیم انجام تکلیف را انجام می‌دهند یا خیر ... ... اگر معلم خودشون بود، بهتر متوجه می‌شد چیزی رو یاد گرفتند یا نه، من فقط تنها کاری که می‌تونم انجام بدم اینه که کمکش کنم و برا معلمش بفرستم ...
۱۵	کاهش انگیزه معلمان	... مشخصه که برخی از معلمان به دلیل عدم آشنایی با فن‌آوری روز یا عدم مشاهده بازخورد تدریس خود، انگیزه چندانی برای تداوم تدریس به شکل مجازی ندارند ... ... معلم دخترم خودش بچه مدرسه‌ای داره، اینقدر درگیره مریضی جدید شده که حتی توی حرف زدنش هم مشخصه که حال و حوصله درست و حسابی نداره، چه برسه به اینکه بخواد با انرژی و پرانگیزه به دانش‌آموزای خودش درس بده اونم نه حضوری، بالاخره زحمت داره کار مجازی کردن. حداقلش اینه که تو ویدیوهایش سر و صدای زیاد و بیخودی نمی‌اومد!!!...
۱۶	کاهش انگیزه دانش‌آموزان	... توی کلاس، وقتی معلم یه کاری رو از بچه‌ها می‌خواد، همشون میخوان اول باشن و کار رو زودتر از بقیه انجام بدن، اما اینجوی که دارن آموزش می‌بینن دیگه اون حس رقابت وجود نداره، البته یه جور دیگه‌ای با هم تو گروه معلمشون کل می‌نارن اما اون حس و حال کلاس رو نداره، اینجا بیشتر چشم و هم چشمی شده تا رقابت سازنده کلاسی ...

ردیف	مضامین پایه	شواهد
۱۷	کاهش پایبندی به مقررات نظم و انضباط کلاسی	<p>... تا جایی که من می‌دونم و تو گروه‌های مختلف دیدم، تو این وضعیت خانواده‌ها همه به زور بچه‌ها رو وادار می‌کنن که بشینن کاراشون رو انجام بدن و بیشتر باعث دغدغه فکری و اعصاب خوردی و استرس شده تا آموزش و یادگیری.</p> <p>... بچه‌ها در کنار آموزش خواندن و نوشتن باید به موقع خوابیدن و به موقع بلند شدن و رفتن به مدرسه و قوانین حضور در کلاس، ایجاد رابطه دوستی با هم سن و سالانشون و ایجاد ارتباط با معلم و آشنایی با قوانین مدرسه، حضور در حیاط مدرسه و... را یاد می‌گرفتند که متأسفانه با روش آموزش مجازی، آموزش این چیزها تقریباً غیرممکن شده ....</p>
۱۸	عدم وجود تکرار و تمرین مناسب و لازم	<p>... حقیقتاً پسر من به خاطر اینکه از نظر درسی ضعیف هست، سر کلاس معلمش بارها براش توضیح می‌داد. می‌گفت خانم معلم تو کلاس من را زیاد پای تابلو میاره و باهام بیشتر از بقیه درس کار می‌کنه و در املا هم خیلی پیشرفت کرد. اما الان با یک کلیپ از تدریس نشانه‌ها، درس کامل براش جا نمیفته و بارها باید براش خودم توضیح بدم و کار کنم...</p>
۱۹	حذف انجام فعالیت‌های گروهی	<p>... وقتی معلم تکلیف گروهی به دانش‌آموزان می‌داد یا با هم کاردستی انجام می‌دادند، تقسیم وظیفه و ارتباط با همدیگه رو یاد می‌گرفتند که تو این نوع آموزش اصلاً وجود نداره. بیشتر این مدل آموزش به سمت انزوا و تک‌روی بچه‌ها رفته تا با هم بودنشون ...</p>
۲۰	حذف ارتباطات و تعامل	<p>... احساس نزدیک بودن به محیط مدرسه و معلم‌شون رو کم‌رنگ کرده. تو محیط مدرسه همین که معلم حضور داشت و نقش خودشو ایفا می‌کرد، در کنار درس و مشق برای بچه‌ها قصه و داستان می‌گفت و کارهای دیگه انجام می‌دادن و در کنار دوستاش و بازی‌هاش انرژی زیادشو مصرف می‌کرد خیلی خوب بود. الان که نمی‌تونه بیرون بره، یا پشت‌بوم یا حیاط، بعضی وقتا پیش خودم می‌گم خوبه که تلفن هست، تماس تصویری هست تا اینا یکم دلشون باز بشه ...</p>
۲۱	عدم توجه به ویژگی‌های شناختی دانش‌آموزان	<p>... دور بودن از فضای پرشور آموزشی و هم سن و سالان بچه (که به نظر من بزرگترین تجربه و گنجیه که بچه به دست میاره بازی با دوستانش هست)، عدم ابراز احساسات دانش‌آموز به معلم، چون پسر خودم خیلی دلتنگ میشه و هر وقت فیلمای معلمش رو می‌بینم احساساتی می‌شه...</p> <p>... معلم سر کلاس حواسش به وضعیت روحی روانی بچه‌ها هست، متوجه می‌شه کی امروز خوشحاله، کی غمگینه، کی انرژی بیشتری داره، در آموزش مجازی که این احساسات و حالات مشخص نیست...</p>

ردیف	مضامین پایه	شواهد
۲۲	حذف تفریح و شادی از فعالیت‌های کلاسی	...اونجا توی مدرسه ورزش می‌کردند، با هم بازی داشتند، معلمشون بعضی وقتا می‌گفتند که برای همدیگه جوک بگید که الان دیگه وضعیت فرق کرده، درسته که در فضای مجازی با هم چت می‌کنند و حرف می‌زنند اما دنبال هم دودیدن و بالا و پایین پریدن به حال و هوایی دیگه داره که جاش فقط تو مدرست ...
۲۳	افزایش تنبلی و حواس‌پرتی دانش‌آموزان	... متأسفانه به خاطر حساب نبردن یا همان رودربایستی نداشتن با پدر و مادر زیاد پای تکالیف نمیشینه، پسرم زیاد جدی نمی‌گیره شاید مدرسه و فضای اونجا بیشتر به جدیت موضوع و یادگیری، عکس‌العمل نشون بده و کلاً بعضی از بچه‌ها به قول شما در جلسات آموزشی که خودتون بیان کردین بصری هستن و این حس بصری بودن شاید با فیلم انتقال پیدا نکنه و برا شخص پسر من این موضوع صدق می‌کنه. همین موارد باعث می‌شه که یه خورده با تعویق انداختن و ساده جلوه دادن مشق‌ها عقب بیوفتن ... بچه‌ها به سختی دل به کار می‌دن و باید با هزار ترفند اونا رو آماده کنی، زمانی هم که پسرم آموزش می‌گیره حواسش به پیام‌هایی که برای خانم معلم میاد، میزان شارژ باتری و همه چیز هست به جر جایی که باید باشه!!!
۲۴	حذف کاربزمای ناشی از حضور معلم	... تصویر شما در کنار صفحه مثل یک دلگرمی برای بچه‌هاست که راحت‌تر آموزش رو می‌پذیرند و زمانی که از زبان خود شما تکلیفی گفته می‌شه راحت‌تر انجامش می‌دن و این نشون دهنده اینه که بچه‌ها آموزش رو فقط از طریق شما قبول دارند ...
۲۵	تغییر مسئولیت یادگیری	... تدریس مجازی از یه لحاظ خوبه که بچه‌ها یکم مسئولیت پذیری شون بیشتر می‌شه چون میدونن با وجود نرفتن به مدرسه باید تکالیف خودشونو انجام بدن و مسئولیت دارند ... ... الان بار اصلی آموزش به دوش مادرها و خود بچه‌ها افتاده، درسته که معلم هم تلاش خودش رو می‌کنه و همه جوره برای بچه‌ها وقت می‌ذاره اما در شرایط فعلی کار اصل بر عهده اولیاء و بچه‌هاست.
۲۶	عدم حرف‌شنوی از والدین	... دخترم به خاطر اینکه باهام احساس راحتی می‌کنه به مشق‌هاش توجه آن چنان نمی‌کنه و با کلی خواهش می‌خواد که بعداً کارهاشو انجام بده ... شاید درست نباشه بگم ولی خیلی از وقتا مجبورم بخاطر اینکه بشینه کارهاشو انجام بده باهاش دعوا کنم. حرفم رو گوش نمی‌کنه، اما تا دلتون بخواد تلویزیون می‌بینه، من نمی‌دونم چی تو این کارتون‌های تلویزیونی هست که اینجوری بهش علاقه دارند ...

ردیف	مضامین پایه	شواهد
۲۷	خستگی و بی‌حوصلگی والدین	... از صبح تا ظهر که سر کار هستم، یا از محل کار باید حواسم بهش باشه یا به برادرش بگم مراقبش باشه، اخه چه کار کردنی تو اداره، چه درس خوندنی با برادرش!! اونم یه جور دیگه مکافات داره. خودم از ترس این کرونا، چند روزی مرخصی گرفتم، هم استرس مریضی رو دارم هم این داستان مدرسه تو خونه رو. به خدا کلافه شدم. احساس می‌کنم افسردگی گرفتم. حالا فکر کنید تو این وضعیت باید به پسر هم چیزی یاد بدم و هم باهاش کار کنم ... ... واقعاً من مادر با تمام کارهایی که باید انجام بدم مجبورم یه سری کار مدرسه هم انجام بدم و واقعاً بعضی از این کارها آدم رو اذیت می‌کنه ...
۲۸	ضرورت تهیه سخت افزار لازم جهت استفاده از شبکه‌های اجتماعی	... آخه خدا هم کاری نداشت این مرض رو فرستاد تو دنیا!! تو این وضعیت بی‌پولی و وضع خراب اقتصادی مجبور شدم برم یه گوشی از این جدیدا بخرم تا گل پسر بتونه درس بخونه! کجا دوره ما از این چیزا بود ...
۲۹	وقت‌گذاری کم والدین به ویژه والدین شاغل	... تکالیف که معلم می‌دهد هم زیاده، هم وقت‌گیر و هم اینکه باید بشینی دونه دونه بنویسی تا بچه انجام بده، خیلی وقتمو می‌گیره، به هیچ کاری نمی‌رسم ...
۳۰	سرعت کم اینترنت	... خیلی سرعت اینترنت تو کشورمون خوب بود حالا با این داستان درس دادن تو شبکه‌های اجتماعی سرعتش هم کمتر شده. فکر کنید یهو وسط درس دادن معلم قطع میشه یا سرعت میفته! اون روز معلمون داشت دیکته می‌گفت بخاطر کم بودن سرعت نت، عقب افتادیم. نمی‌تونسم هم بهش زنگ بزنم خلاصه یه وضعیه این سرعت اینترنت ...
۳۱	عدم تسلط کامل معلمان و والدین به فن آوری اطلاعات و ارتباطات	... معلم بچه من سنشون بالاست، بازنشسته هستند و خیلی از موبایل و شبکه‌های مجازی سردر نمی‌یارن. البته ما خودمون هم خیلی وارد نبودیم ولی به هر حال مجبور شدیم یه حداقل‌هایی یاد بگیریم ...
۳۲	عدم جذابیت بصری برخی از ویدیوها یا مطالب ارائه شده	... کمبود جاذبه‌های بصری بسیار در آموزش به این صورت احساس می‌گردد و به نوعی باعث کلافه شدن و عدم جذب کودک به درس می‌شود ... ... کلاً این آموزش‌ها چه مجازی و چه از طریق تلویزیون برای بچه‌ها مثل قبل جذابیت نداره ... ... تکالیف فارسی رو به سختی و با صرف زمان بسیار زیاد می‌نویسه. کلیپ‌ها رو به زور باید مجبورش کنم تا نگاه کنه. روزهای اول خیلی براش جذاب بود و همه رو چندبار نگاه می‌کرد ولی مدتی که بی‌علاقه شده و براش جذاب نیست...

در مرحله دوم، بر اساس مضامین پایه شناسایی شده، دسته‌بندی کلی‌تری انجام و در قالب پنج مضمون سازمان‌دهنده

اول طبقه‌بندی گردیدند. جدول ۲ طبقه‌بندی مضامین سازمان‌دهنده اول را نشان می‌دهد:

جدول ۲. مضامین مضامین سازمان‌دهنده اول

مضامین سازمان‌دهنده اول	مضامین پایه
آموزشی	(۱) تداوم تحصیل
	(۲) ایجاد فرصت خلاقیت
	(۳) حذف یا کاهش امکانات کمک آموزشی
	(۴) عدم تمایل به انجام تکالیف کلاسی
	(۵) عدم وجود چارچوب مناسب آموزشی
	(۶) عدم توجه به قدرت و سرعت یادگیری دانش‌آموزان
	(۷) عدم مشاهده عینی شیوه انجام فعالیتها و تکالیف دانش‌آموزان توسط معلم
	(۸) کاهش انگیزه معلمان
	(۹) کاهش انگیزه دانش‌آموزان
	(۱۰) عدم پایبندی به مقررات نظم و انضباط کلاسی
	(۱۱) عدم وجود تکرار و تمرین مناسب و لازم
اجتماعی	(۱۲) عدم انجام فعالیت‌های گروهی
	(۱۳) حذف ارتباطات و تعامل
	(۱۴) عدم توجه به ویژگی‌های شناختی دانش‌آموزان
	(۱۵) حذف تفریح و شادی از فعالیت‌های کلاسی
	(۱۶) افزایش تنبلی و حواس‌پرتی دانش‌آموزان به دلیل عدم حضور در فضای آموزشی
	(۱۷) همدلی با معلمان
	(۱۸) انعطاف‌پذیری و آزادی عمل دانش‌آموزان
	(۱۹) نظارت بیشتر والدین بر تکالیف و فعالیت‌های آموزشی دانش‌آموزان
فرهنگی	(۲۰) ایجاد تجربه جدید برای ذینفعان آموزش
	(۲۱) ورود ادبیات آموزش مجازی به نظام تعلیم و تربیت رسمی کشور
	(۲۲) حذف کاریزمای ناشی از حضور معلم
	(۲۳) تغییر و اشتراک‌گذاری بیشتر مسئولیت یادگیری به والدین
	(۲۴) عدم حرف‌شنوی از والدین
	(۲۵) خستگی و بی‌حوصلگی والدین
اقتصادی	(۲۶) ضرورت تهیه سخت‌افزار لازم جهت استفاده از شبکه‌های اجتماعی
	(۲۷) وقت‌گذاری کم والدین به ویژه والدین شاغل
	(۲۸) کاهش هزینه ایاب و ذهاب

مضامین سازمان‌دهنده اول	مضامین پایه
فنی	۲۹) سرعت کم اینترنت ۳۰) عدم تسلط کامل معلمان و والدین به فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات ۳۱) عدم جذابیت بصری برخی از ویدیوها یا مطالب ارائه شده ۳۲) ارتقاء سواد رسانه‌ای والدین

در مرحله سوم؛ با توجه به مضامین پایه شناسایی شده و مضامین سازمان‌دهنده اول، دسته‌بندی دوم در قالب مضامین سازمان‌دهنده دوم انجام شد که در جدول ۳ ارائه شده است:

جدول ۳. مضامین سازمان‌دهنده دوم

مضامین سازمان‌دهنده اول	مضامین سازمان‌دهنده دوم
آموزشی اجتماعی فرهنگی اقتصادی فنی	محاسن
آموزشی اجتماعی فرهنگی اقتصادی فنی	معایب

در نهایت، با بررسی مضامین پایه و مضامین سازمان‌دهنده اول، چالش‌های آموزش مجازی در شبکه‌های اجتماعی از نظر والدین، در قالب دو مضموم سازمان‌دهنده دوم، محاسن و معایب، قابل دسته‌بندی هستند که توضیحات لازم به تفصیل ارائه می‌شود:

الف) محاسن

- (۱) آموزشی: به زعم والدین، جلوگیری از عقب ماندگی تحصیلی در زمان تعطیلات و ایجاد فرصت خلاقیت برای دانش‌آموزان مزیت آموزشی استفاده از شبکه‌های اجتماعی در وضعیت بحرانی می‌باشد.
- (۲) اجتماعی: والدین همدلی بیشتر با معلمان به دلیل شناخت پیچیدگی‌های شغلی معلمی، انعطاف‌پذیری و آزادی عمل دانش‌آموزان جهت ایفای سایر نقش‌های اجتماعی و نظارت بیشتر خود بر تکالیف و فعالیت‌های آموزشی دانش‌آموزان را از مزایای اجتماعی آموزش مجازی برشمرده‌اند.
- (۳) فرهنگی: والدین ایجاد تجربه جدید برای ذینفعان آموزش و ورود ادبیات آموزش مجازی به نظام تعلیم و تربیت رسمی کشور را از مزایای فرهنگی آموزش مجازی در زمان شیوع ویروس کرونا می‌دانند.
- (۴) اقتصادی: از نظر والدین کاهش هزینه ایاب و ذهاب و صرفه‌جویی در زمان ایاب و ذهاب از مزایای این نوع آموزش می‌باشد

(۵) فنی: ارتقاء سواد رسانه‌ای والدین به عنوان مزیت آموزش مجازی ذکر شده است.

(ب) معایب

- (۱) آموزشی: از نظر والدین، حذف جو آموزشی مدرسه، حذف یا کاهش امکانات کمک آموزشی، عدم تمایل به انجام تکالیف کلاسی ناشی از فقدان اجبار آموزشی، عدم وجود چارچوب مناسب و لازم (برنامه و زمان‌بندی) جهت برنامه‌های آموزشی، عدم توجه به قدرت و سرعت یادگیری دانش‌آموزان، عدم مشاهده عینی شیوه انجام فعالیتها و تکالیف دانش‌آموزان توسط معلم، کاهش انگیزه معلمان، کاهش انگیزه دانش‌آموزان به دلیل تغییر مفهوم رقابت کلاسی در فضای آموزشی جدید، کاهش پایبندی به مقررات نظم و انضباط کلاسی و عدم وجود تکرار و تمرین مناسب و لازم از معایب آموزشی ارائه آموزش مجازی به جای آموزش چهره‌به‌چهره می‌باشد.
- (۲) اجتماعی: حذف انجام فعالیت‌های گروهی، حذف ارتباطات و تعامل با هم‌نوعان، عدم توجه به ویژگی‌های شناختی دانش‌آموزان، حذف تفریح و شادی از فعالیت‌های کلاسی و افزایش تنبلی و حواس‌پرتی دانش‌آموزان به دلیل عدم حضور در فضای آموزشی از عیوب اجتماعی این نوع خاص از آموزش ذکر نمودند.

۳) فرهنگی: والدین بی‌اعتقادی برخی معلمان به آموزش مجازی و در نتیجه عدم صرف وقت لازم، حذف کاریزمای ناشی از حضور معلم، تغییر و اشتراک‌گذاری بیشتر مسئولیت یادگیری به خود، عدم حرف‌شنوی از پدر و مادر و خستگی و بی‌حوصلگی ناشی از فعالیت‌های درون و بیرون از منزل را به عنوان عیوب فرهنگی آموزش مجازی در شبکه‌های اجتماعی ذکر نمودند.

۴) اقتصادی: ضرورت تهیه سخت افزار لازم جهت استفاده از شبکه‌های اجتماعی و وقت‌گذاری والدین به ویژه والدین شاغل از معایب اقتصادی آموزش مجازی توسط معلمان ذکر گردید.

۵) فنی: والدین سرعت کم اینترنت، عدم تسلط کامل معلمان و والدین به فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، استفاده معلمان از ویدئوهای دیگر معلمان و عدم جذابیت بصری برخی از ویدیوها یا مطالب ارائه شده را از معایب فنی این نوع آموزش می‌دانند.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف واکاوی تجارب والدین دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی از چالش‌های آموزش مجازی ناشی از شیوع ویروس کرونا در شبکه‌های اجتماعی انجام گرفت.

با توجه به اهداف عالی نظام تعلیم و تربیت، در ارتباط با افزایش کیفیت یادگیری دانش‌آموزان و رشد علمی و فرهنگی آنان در بستر نظام آموزش و پرورش، پژوهش حاضر با هدف بررسی این مهم در دوره بحرانی شیوع ویروس کرونا در سطح کشور با توجه و تمرکز بر آموزش‌های مجازی و چالش‌های پیش روی انجام گردید. یافته‌های بدست آمده از تجارب والدین در قالب شبکه مضامین نشان داد، آموزش‌های مجازی دریافت شده توسط دانش‌آموزان دارای مزایا و معایب چندی است که بایستی از ابعاد گوناگون آموزشی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و فنی آن را مورد توجه قرار داد. در ارتباط با محاسن آموزش‌های مجازی شبکه مضامین بدست آمده در بعد آموزشی حاوی دو مضمون سازمان دهنده جلوگیری از عقب ماندگی تحصیلی در زمان تعطیلات و ایجاد فرصت خلاقیت برای دانش‌آموزان بود. به عبارتی در ایام تعطیلات با ارائه آموزش مجازی به گونه‌ای اثربخش به دانش‌آموزان، فرصت بروز خلاقیت و ایده‌پردازی توسط مؤسسات و رسانه‌های مختلف در شبکه‌های اجتماعی فراهم می‌گردد و این اقدام مانع از اتلاف وقت و موجب استفاده بهینه از زمان، انرژی و هزینه آنان

خواهد شد. همچنین دریافت آموزش‌های مجازی و برخط در منازل توسط کودکان زمینه‌ساز تعاملات اجتماعی فراگیرتری بین کودکان و والدین آنان گردیده و نظارت بیشتر والدین بر تکالیف و فعالیت‌های آموزشی دانش‌آموزان را موجب شده است. در تایید یافته‌های این بخش از پژوهش شریفی و فقیه‌ی (۱۳۹۲) معتقد هستند آموزش‌های مجازی موجب توسعه فعالیت‌های یاددهی- یادگیری دانش‌آموزان در ابعاد مختلف و صرفه‌جویی در وقت و هزینه می‌گردد. همچنین شی و گامن (۲۰۰۲) نیز معتقدند درک روش‌های آموزشی اثربخش به دانش‌آموزان به عنوان مهم‌ترین عنصر قابل توجه در آموزش الکترونیکی مهم می‌باشد و توسعه و ارائه آن منجر به عملکرد بهتر دانش‌آموزان خواهد شد. یانگ (۲۰۲۰)، نیز در پژوهش خود معتقد است آموزش‌های مجازی زمینه‌ساز فرصت‌های آموزشی برای تمامی گروه‌ها و تمامی سنین می‌باشد و این گونه آموزش‌ها، به صرفه هستند. در این راستا متقی نیا و ویسکرمی (۱۳۹۳) معتقدند آموزش‌های مبتنی بر وب با ارائه محتوای جذاب، درگیر نمودن یادگیرنده در فرایند یاددهی- یادگیری و نیز فراهم نمودن آموزش از راه دور امکان یادگیری در هر زمینه و در هر مکان برای دانش‌آموزان فراهم می‌سازد.

به عبارتی نقش والدین نیز در دریافت اطلاعات، تحلیل آنها، یادگیری و در نهایت ارائه بازخورد اثربخش به مجربان طرح بیش از گذشته می‌باشد. در بعد اجتماعی علاوه بر موارد فوق، آموزش مجازی موجب همدلی بیشتر والدین با معلمان به دلیل شناخت پیچیدگی‌های شغلی آنان گردیده است. در این بین دانش‌آموزان نیز با انعطاف‌پذیری و آزادی عمل بیشتری به ایفای سایر نقش‌های اجتماعی پرداخته و در سطوح مختلف ایده‌های خلاقانه‌ای ارائه نموده‌اند. لازم به ذکر است، در بعد فرهنگی، آموزش مجازی زمینه‌ساز دریافت تجارب جدیدی برای ذینفعان آموزش گردید، به نوعی که کلیه گروه‌ها و ذینفعان آموزش و پرورش به صورت فعال به ایفای نقش پرداخته‌اند و از همه مهم‌تر ادبیات آموزش مجازی با وجود اینکه از گذشته وجود داشته اما به گونه‌ای جامع و فراگیر به نظام تعلیم و تربیت رسمی کشور ورود کرده و قابلیت عمومی و کلان به منصف ظهور گذاشته است. بر اساس تجارب زیسته والدین، در بعد اقتصادی نیز کاهش هزینه ایاب و ذهاب، همچنین صرفه‌جویی در زمان ایاب و ذهاب دانش‌آموزان و حتی والدین آنها شده است (یانگ، ۲۰۲۰). در نهایت در بعد فنی، آموزش برخط به درگیر نمودن والدین دانش‌آموزان جهت مساعدت و همیاری فرزندانشان زمینه‌ساز ارتقاء سواد رسانه‌ای آنان شده است. شواهد به دست آمده از بررسی تحقیقات مختلف نیز یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌نماید

(شه پناه و همکاران، ۱۳۹۶؛ هانین و نیوهون، ۲۰۱۹؛ لولو و همکاران، ۲۰۲۰؛ مراتیدو و همکاران، ۲۰۲۰؛ سانابریا و همکاران، ۲۰۱۸؛ ورکویل و هوگس، ۲۰۱۹؛ ینگ، ۲۰۲۰؛ کوپرز، ۲۰۰۸؛ دلشاد و همکاران، ۱۳۹۵، علی یاری و همکاران، ۱۳۸۸، معمار و همکاران، ۱۳۹۱). به عنوان نمونه شه پناه و همکاران (۱۳۹۶) معتقدند اگر برای مسئولان و متولیان امر، معلمان و اولیاء این موضوع که زمان تکرار شیوه‌های سنتی به اتمام رسیده است، قابل پذیرش نباشد در آن صورت هرگز شیوه‌های جدید را نخواهند پذیرفت چرا که زیربنای تغییر دادن و تغییر یافتن، آمادگی و علاقمندی برای پذیرش آن است. کوپروز (۲۰۰۸) نیز معتقد است امکان اجرای آموزش‌های برخط با همراهی، تعامل و همکاری معلمان و والدین میسر و اهمیتی دو چندان دارد.

بر اساس مصاحبه‌های صورت گرفته و دریافت اطلاعات مبنی بر تجارب زیسته والدین، با وجود مزایایی که آموزش‌های برخط داشته است، معایبی نیز در ابعاد مختلف آموزشی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و فنی استخراج گردید، به نوعی که در بعد آموزشی علاوه بر اینکه آموزش‌ها، فراغ بال بیشتری را برای فراگیران فراهم ساخته و موجب گردیده آنان فعالیت‌های خلاقانه داشته باشند اما آموزش مجازی، زمینه تعاملات آموزشی (آرسلان و همکاران، ۲۰۲۰) رودررو را تبدیل به ارتباطات غیرحضور و سیستمی نموده و حضور در جو آموزشی مدرسه و کسب تجربه توسط فراگیران در محیط پویای مدرسه به صورت رودررو را حذف نموده است. همچنین آموزش مجازی اثربخش نیازمند زیرساخت‌هایی برنامه‌ریزی شده با ارائه تسهیلات و امکاناتی به دانش‌آموزان جهت بهره‌وری هرچه بیشتر آموزش‌ها می‌باشد (گروسیک و همکاران، ۲۰۱۱) در حالیکه حذف یا کاهش امکانات کمک آموزشی موجب کاهش انگیزه معلمان همچنین کاهش انگیزه دانش‌آموزان به دلیل تغییر مفهوم رقابت کلاسی در فضای آموزشی جدید گردیده و دانش‌آموزان تمایلی به انجام تکالیف کلاسی ناشی از فقدان اجبار آموزشی به صورت کلاس‌های آموزشی حضوری ندارند. همچنین عدم وجود چارچوب مناسب و لازم (برنامه و زمان‌بندی) جهت برنامه‌های آموزشی، عدم ارائه بازخورد آموزشی مناسب به معلمان، عدم توجه به قدرت و سرعت یادگیری دانش‌آموزان، کاهش پایبندی به مقررات نظم و انضباط کلاسی و عدم وجود تکرار و تمرین مناسب و لازم از دیگر معایبی است شناسایی گردید. شواهد به دست آمده از بررسی تحقیقات مختلف نیز یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌نماید (آرسلان و آلن، ۲۰۲۰؛ گروسیک و همکاران، ۲۰۱۱؛ هانین و نیوهون، ۲۰۱۹؛ مراتیدو و همکاران، ۲۰۲۰؛ ورکویل و

هوگس، ۲۰۱۹؛ ینگ، ۲۰۲۰؛ کوپرز، ۲۰۰۸؛ دلشاد و همکاران، ۱۳۹۵، علی یاری و همکاران، ۱۳۸۸، معمار و همکاران، (۱۳۹۱). به عنوان نمونه ورکویل و هوگس (۲۰۱۹) معتقدند بسترهای ایجاد شده در آموزش‌های برخط مستلزم توجه به زیرساخت‌ها و توسعه فناوری‌ها می‌باشد. در حالیکه دلشاد و همکاران (۱۳۹۵) معتقدند یادگیری مبتنی بر وب، امکان ایجاد برنامه‌های ابتکاری و یادگیری از فاصله دور را فراهم می‌سازد، همچنین موجب تقویت و تشویق یادگیری فردی خودمحور شده و اساساً متمرکز بر یادگیرنده است.

بر اساس یافته‌های پژوهش پنج مضمون سازمان دهنده در بعد اجتماعی استخراج گردید. آموزش برخط با حذف ارتباطات و برقراری تعاملات سازنده با هموعان، موجب حذف انجام فعالیت‌های گروهی به صورت رودررو و حضوری گردیده، و والدین شاهد حذف تفریح و شادی از فعالیت‌های کلاسی و حضور فعال فرزندان در شبکه‌های اجتماعی و سرگرم شدن آنها با انواع سرگرمی‌ها (بعضاً با تاثیر منفی و مخرب برخی شبکه‌های اجتماعی بر فرزندان) هستند. همچنین آموزش‌های ارائه شده بدون توجه و در نظر گرفتن ویژگی‌های شناختی فراگیران ارائه می‌گردد و دانش‌آموزان قوی، ضعیف و متوسط همگی یک نوع آموزش دریافت می‌کنند و انتظارات نسبت به آنها نیز یکسان می‌باشد. در این بین دانش‌آموزان به دلیل عدم حضور در فضای آموزشی دچار تنبلی و حواس‌پرتی نیز می‌شوند. بر اساس یافته‌های به دست آمده از تجارب والدین پیرامون معایب آموزش‌های مجازی در بعد فرهنگی، پنج مضمون سازمان دهنده استخراج گردید. با توجه به اینکه آموزش‌های مجازی نیازمند زیرساخت‌هایی برنامه‌یزی شده در ابعاد مختلف می‌باشند، در بعد فرهنگی نیز معایبی وجود دارد از جمله اینکه برخی معلمان به آموزش‌های مجازی اعتقادی ندارند (کوپرز، ۲۰۰۸) و در نتیجه تمایلی به تخصیص زمان برای انجام فعالیت‌های آموزشی در محیط مجازی نمی‌بینند. همچنین بر اساس یافته‌های به دست آمده، حذف کاریمای ناشی از حضور معلم در محیط آموزش مجازی، تغییر و به اشتراک گذاری بیشتر مسئولیت یادگیری به والدین که بعضاً با عدم رضایت آنان از چنین فرایندی به وجود آمده است (سانابریا و همکاران، ۲۰۱۸) نیز شکل گرفته است. نتیجه چنین فرایندی عدم حرف‌شنوی کودکان از والدین و در نتیجه آن خستگی و بی‌حوصلگی والدین از آموزش‌های مجازی رخ داده است. شواهد به دست آمده از بررسی تحقیقات مختلف نیز یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌نماید (مراتیدو و

همکاران، ۲۰۲۰؛ سانابریا و همکاران، ۲۰۱۸؛ ورکویل و هوگس، ۲۰۱۹؛ ینگ، ۲۰۲۰؛ کوپرز، ۲۰۰۸؛ دلشاد و همکاران، ۱۳۹۵).

دو مضمون سازمان دهنده در بعد اقتصادی نشان دهنده ضرورت توجه به مدیریت و برنامه‌ریزی اثربخش آموزش‌های برخط در نظام آموزش و پرورش می‌باشد. زیرا لازمه دریافت آموزش‌های باکیفیت داشتن سخت‌افزارهای لازم جهت استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌باشد و تحقق چنین مهمی ضرورت تخصیص هزینه توسط والدین و سایر ذینعان را به دنبال داشته است. از طرفی آموزش‌های مجازی با درگیر نمودن والدین شاغل جهت کمک و همیاری به فرزندانشان جهت بهره‌وری بیشتر آنها از آموزش‌ها باعث انفعال در محیط کاری‌شان گردیده است. در نهایت در بعد فنی نیز آموزش‌های مجازی کاستی‌ها و ضعف‌هایی دارد، از جمله اینکه معلمان و والدین تسلط کاملی بر شبکه‌های آموزشی و به طور کلی به عرصه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات ندارند و آموزش‌های دریافت شده به آنها بسیار ضعیف می‌باشد. شواهد به دست آمده از بررسی تحقیقات مختلف نیز یافته‌های پژوهش حاضر را تایید می‌نماید (هانین و نیوهون، ۲۰۱۹؛ ورکویل و هوگس، ۲۰۱۹؛ سانابریا و همکاران، ۲۰۱۸؛ دلشاد و همکاران، ۱۳۹۵؛ معمار و همکاران، ۱۳۹۱). به عنوان نمونه دلشاد و همکاران (۱۳۹۵) معتقدند نتایج بیانگر پذیرش، یادگیری موثر و به کارگیری روش آموزش WBL، به دلیل عدم نیاز به ترک محل خدمت، اتلاف زمان، استرس‌های حاصل از تردد و نیز دسترسی به منابع و محتوا در زمان دلخواه است لذا لازم است با تمهیداتی از جمله تشکیل کمیته‌ها با مهیا نمودن فضای آموزش تحت وب به تعیین اولویت در موضوعات برگزاری دوره‌ها پرداخت.

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، پیشنهادات زیر جهت بهره‌وری هر چه بیشتر استفاده از فضای آموزش مجازی خصوصاً در زمان‌های بحرانی همچون شیوع ویروس کرونا، آلودگی هوا و سایر موارد ارائه می‌گردد:

حمایت مادی و معنوی کلیه سازمان‌ها و نهادهای آموزشی جهت هر چه بهتر برگزار نمودن کلاس‌های آموزشی مجازی به دانش‌آموزان

برگزاری کارگاه‌های آموزشی جهت توسعه و توانمندسازی معلمان در استفاده از شبکه‌های آموزش مجازی و ارائه خدمات اثربخش به دانش‌آموزان

افزایش سرعت اینترنت خصوصاً افزایش خدمات و تسهیلات لازم به خانواده‌ها و جامعه آموزشی در سطح کشور آموزش استفاده و ورود به کلاس‌های مجازی به دانش‌آموزان متناسب با سطح رشد شناختی آنان
سنجش آمادگی الکترونیک تمامی مدارس برای اجرای اثربخش آموزش‌های مجازی
انجام تحقیقات بیشتر در خصوص عوامل اثرگذار در شکل‌گیری آموزش‌های مجازی و برخط اثربخش در شرایط خاص
و بحرانی

منابع و مآخذ

Aliari S, Boroumand S, Soheila, Alikhani S. A practical guide to designing a web-based training program. *Journal of the Nursing School of the Army of the Islamic Republic of Iran*. 1388; 9 (1): 30-37. [Persian]

Arslan, G., & Allen, K. A. (2020). Complete Mental Health in Elementary School Children: Understanding Youth School Functioning and Adjustment. *Current Psychology*, 23 (1): 1-10.

Carr, M., Horan, E., Alexeev, N., Barned, N., Wang, L., & Otumfuor, B. (2020). A longitudinal study of spatial skills and number sense development in elementary school children. *Journal of Educational Psychology*, 112 (1): 53.

Colaizzi, P. (1978). Psychological research as a phenomenologist views it. In: Valle, R. S. & King, M. (1978). *Existential Phenomenological Alternatives for Psychology*. Open University Press: New York.

Delshad MH, Hidarnia A, Hidarnia MA, Niknami S, pourhaji F. Quality of satisfaction of health personnel about web-based education in order to preventive intervention for hepatitis B: USP educational intervention. *MEDICAL SCIENCES*. 2016; 26 (2): 99-108. [Persian]

Document of the fundamental transformation of the formal public education system of the Islamic Republic of Iran. [Persian]

Feng, Y., Cheng, Y., Wang, G., Xu, X., Han, H., & Wu, R. (2020). Radar Emitter Identification under Transfer Learning and Online Learning. *Information*, 11 (1): 15.

Grosseck, G., Bran, R., & Tiru, L. (2011). Dear teacher, what should I write on my wall? A case study on academic uses of Facebook; *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15: 1425-1430.

Gamon, J. A. (2002). Relationships among learning strategies, patterns, styles, and achievement in web-based courses.

Hanin, V., & Van Nieuwenhoven, C. (2019). Emotional and motivational relationship of elementary students to mathematical problem-solving: a person-centered approach. *European Journal of Psychology of Education*, 34 (4): 705-730.

Helton, G. B., & Oakland, T. D. (1977). Teachers' attitudinal responses to differing characteristics of elementary school students. *Journal of Educational Psychology*, 69 (3): 261.

Lobo, J. L., Del Ser, J., Bifet, A., & Kasabov, N. (2020). Spiking Neural Networks and Online Learning: An Overview and Perspectives. *Neural Networks*, 121: 88-100.

Memar S, Adlypour S, Khaksar F. Virtual social networks and identity crisis (with emphasis on Iran's identity crisis). *Journal of Social Studies and Research in Iran*. 1391; 1 (4): 155-176. [Persian]

Mottaqinia MR, Visgarmi HA. Web-based education for students with special needs: concept, issues and design. *Exceptional education*. 1393; 4 (6): 61-46. [Persian]

Mouratidou, K., Karamavrou, S., Karatza, S., & Schillinger, M. (2020). Aggressive and Socially Insecure Behaviors in Kindergarten and Elementary School Students: A Comparative Study Concerning Gender, Age and Geographical Background of Children in Northern Greece. *Social Psychology of Education*, 23 (1): 259-277.

Niaz Azari K, Behnamofar R, Andy S. The effect of using information and communication technology in the learning of elementary school students. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*. 1391; (3): 31- 43. [Persian]

Raccanello, D., Brondino, M., Moè, A., Stupnisky, R., & Lichtenfeld, S. (2019). Enjoyment, boredom, anxiety in elementary schools in two domains: Relations with achievement. *The Journal of Experimental Education*, 87 (3): 449-469.

Read, J. M., Bridgen, J. R. E., Cummings, D. A. T., Ho, A., Jewell, C. P. (2020). Novel coronavirus 2019-nCoV: early estimation of epidemiological parameters and epidemic predictions. *medRxiv*; 27 (2): 238- 244. doi: <https://doi.org/10.1101/2020.01.23.20018549>.

Sanabria, O. B., Chavez, M. P., & Gómez Zermeño, M. (2018). Virtual educational model for remote communities in Chocó, Colombia. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology*, 12 (2): 195-205

Sharifi M, Faqihi A. E-learning evaluation plan in girls' secondary schools in the second district of Arak in terms of teachers, management and students and ways to improve it. *E-learning evaluation plan in schools*. 1392; 4 (2): 32-24. [Persian]

Sheldon, S. B., & Epstein, J. L. (2002). Improving student behavior and school discipline with family and community involvement. *Education and urban society*, 35 (1): 4-26.

Quiroz, J. S. (2008). Teachers' interactions in a virtual learning environment: A comprehensive approach. *Interactive Educational Multimedia*, 16: 66- 86.

Verkuyl, M., & Hughes, M. (2019). Virtual Gaming Simulation in Bridging Nursing Education: A mixed methods study. *Clinical Simulation in Nursing*, 29 (C): 9-14. <https://doi.org/10.1016/j.ecns.2019.02.001>

Verkuyl, M., Lapum, J. L., Hughes, M., McCulloch, T., Liu, L., Mastrilli, P., Romaniuk, D. & Betts, L. (2018). Virtual Gaming Simulation: Exploring Self, Virtual and In-person Debriefing. *Clinical Simulation in Nursing*, 20: 7-14. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ecns.2018.04.006>.

Yang, C. (2020). Exploring the Possibilities of Online Learning Experiences. Unpublished doctoral dissertation, Teachers College: Columbia University.

Analyzing the Parents' Experiences of First Course Elementary School Students from the Challenges of Virtual Education with Social Networks in the Time of Coronavirus Outbreak

Mehdi Mohammadi^{*}, Fahimeh Keshavarzi^۱, Reza Naseri Jahromi^۲, Rahil Naseri Jahromi^۳, Zahra Hasampur^۴, Fatemeh Mirghafari^۵, Shima Ebrahimi^۶

Abstract

Following the outbreak of the coronavirus, the closure of schools and the need to continued education in the school coerces, teachers were forced to provide training on social networks. The main purpose of the present study was to understand the lived experience of parents of first course of elementary school students in the challenges of virtual education in social networks due to the Outbreak of coronavirus, which was implemented using phenomenological methods. The data collection method was to use a semi-structured interview questionnaire. Accordingly, with a targeted sampling approach and standard method, parents whose children have used virtual education on social media for at least a month were selected, and 16 people were finally interviewed based on theoretical saturation.

Interview analysis was performed using a cleavage model and thematic analysis method. After extracting and categorizing the topic, the advantages and disadvantages of virtual education in social networks in five educational categories (advantages: preventing academic backwardness and creating opportunities for creativity; Disadvantages:

1*. Associate Professor of Curriculum Development, Shiraz University, m48r52@gmail.com (Corresponding Author)

2 .Assistant Professor of Curriculum Development, Shiraz University

3 .Ph. D of Curriculum Development, Fatemiyehshiraz Higher Education Institute

4 .M.A of General Psychology

5 .M.A Student of Educational Research, Shiraz Payam Noor University

6 .M.A Student of Educational Administration, Shiraz University

7 .M.A of Family Counselling

unwillingness to complete class assignments and reduction of adherence to class discipline regulations), Social (advantages: student freedom of action and greater parental supervision; Disadvantages: Elimination of group activity and laziness and distraction of students), cultural (advantages: entering virtual education into the education system and creating new experiences; Disadvantages: eliminating the charisma of teacher presence and fatigue and boredom of some parents), Economic (advantages : reducing travel costs and saving travel time; disadvantages: time for additional training and the cost of providing the necessary hardware) and technical (improving media literacy of parents as good; disadvantages: lack of visual appeal of videos and Lack of mastery of information technology) were classified. In addition to the disadvantages mentioned by parents, it is necessary to design a coherent and effective infrastructure for providing virtual education.

Keywords: Lived Experiences, Parents, first course, Online Education, Virtual Social Networks, Coronavir